

Nr 56

Skatteutskottets betänkande i anledning av motioner angående avdrag för låneränta vid inkomstbeskattningen.**Motionerna**

I detta betänkande behandlas motionerna

1971:314 av herr Hermansson i Stockholm m. fl. (vpk) vari hemställs att riksdagen beslutar att den i kommunalskattelagen stadgade avdragsrätten för skuldränta begränsas till att gälla skuldbelopp understigande 100 000 kr. och att vederbörande utskott utarbetar erforderlig lagtext;

1971:581 av herr Bergqvist m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär en utredning om förutsättningarna för en förändring av ränteavdraget vid inkomstbeskattningen så att avdraget sker från skatten med en viss fast del av räntekostnaderna och därmed blir oberoende av inkomsttagarens marginals katt.

Gällande bestämmelser m. m.

Skuldränta är en avdragsgill kostnad vid inkomstbeskattningen, oberoende av om det lånade kapitalet är nedlagt i viss förvärvskälla eller inte. I den mån fråga är om ränta på lånat kapital, som investerats i viss förvärvskälla, är räntan avdragsgill i denna förvärvskälla enligt 22, 25, 29, 33 och 36 §§ kommunalskattelagen. Beträffande inkomst av kapital avser avdragsrätten enligt 39 § samma lag sådan ränta som inte skall dras av i annan förvärvskälla.

För fastighet som är inrättad till bostad åt högst två familjer skall enligt 24 § 2 mom. kommunalskattelagen inkomstberäkningen ske enligt schablon. För sådan fastighet med taxeringsvärde icke överstigande 150 000 kr. upptas bruttointäkten till 2 % av taxeringsvärdet. Är taxeringsvärdet högre tillämpas 2 % i botten och 4 % för den del av taxeringsvärdet som ligger mellan 150 000 och 225 000 kr. samt 8 % för den del av taxeringsvärdet som ligger däröver. Från bruttointäkten får jämlikt 25 § 3 mom. avdrag göras för ränta på lånat, i fastigheten nedlagt kapital samt, i förekommande fall, för tomträttsavgäld eller liknande avgäld. Avdrag för övriga fastighetsomkostnader får däremot inte ske. Är ägaren fysisk person, som är mantalsskriven på fastigheten, medges därjämte ett extra avdrag med 500 kr., dock att detta avdrag inte får överstiga bruttointäktens belopp. Angivna regler för förenklad inkomstberäkning (schablonbeskattning) gäller även om fastigheten utöver bostad

åt en eller två familjer innehåller något enstaka rum för uthyrning eller i ringa omfattning kan användas för annat ändamål än som bostad. Schablonen tillämpas däremot ej om fastigheten regelbundet och i icke blott ringa omfattning i förvärvssyfte utnyttjas på annat sätt än för uthyrning till stadigvarande bostad eller som bostad åt ägaren.

Är förutsättningarna för tillämpning av reglerna om schablonbeskattning inte uppfyllda, skall inkomstberäkningen ske enligt vanliga grunder. Detta innebär att som inkomst skall upptas hyresvärdet av egen bostad i fastigheten samt influtna hyror, varifrån avdrag får göras för omkostnader såsom ränteutgifter, reparationer, beräknad värdeminskning osv.

För fastigheter tillhöriga bostadsföreningar och bostadsaktiebolag samt deras medlemmar gäller att hela beskattningen ligger på föreningen eller bolaget. De enskilda medlemmarna skall, i den mån de själva bebor sina lägenheter, inte uppge någon inkomst av dessa. Om de däremot hyr ut lägenheterna, kan skattepliktig inkomst uppkomma. Denna inkomst skall då upptas som intäkt av kapital. Procenttalet för inkomstberäkningen utgör i fråga om bostadsföreningarnas och bostadsaktiebolagens fastigheter 3. Avdrag får — liksom i fråga om egnahemsvillorna — göras för ränta på lånet, i fastigheten nedlagt kapital samt för tomträttsavgäld eller liknande avgäld.

Villabeskattningsutredningen diskuterade (Stencil Fi 1966:4) ingående möjligheterna till en begränsning av rätten till skuldränteavdrag vid schablontaxeringen av en- och tvåfamiljsfastigheter. Utredningen ansåg praktiska svårigheter utgöra det främsta skälet mot att omkonstruera schablonmetoden för villabeskattningen genom att angripa ränteavdraget. Om man skulle förbjuda avdrag för gäldränta eller införa en spärregel för ränteavdraget, måste man ofta bestämma till vilken förvärvskälla det lånade kapitalet och den därmed sammanhängande skuldräntan hörde. Skulle avdragsrätten för ränta upphävas helt eller delvis just för denna speciella förvärvskälla men i övrigt bibehållas torde den praktiska konsekvensen bli att många skattskyldiga sökte att i annan förvärvskälla tillgodogöra sig avdrag för in-teckningsränta som egentligen avsåg villa fastighet. Det torde vara uppenbart att taxeringsmyndigheterna ofta skulle sakna möjlighet att motbevisa den skattskyldiges påståenden om till vilken förvärvskälla räntan hörde. Så skulle särskilt vara fallet när villaägaren även redovisade inkomst från förvärvskällorna rörelse eller jordbruksfastighet. Skattskyldiga med möjlighet att ta upp borgenslån i stället för in-teckningslån skulle säkerligen också bli svåra att kontrollera. En omkonstruktion av villaschablonen så att ränteavdragen helt utgick eller reducerades skulle därför enligt utredningens mening behöva kompletteras med regler i syfte att eliminera möjligheten att kunna överföra ränteavdraget till annan förvärvskälla. Utredningen diskuterade olika kompletteringsalternativ för sådant ändamål men fann dessa ytterst komplicerade och trots detta föga tillförlitliga från kontrollsynpunkt. Utredningen ansåg sig därför inte kunna förorda en omkonstruktion av villabeskattningen med utgångspunkt från ränteavdraget. Utredningen ansåg dock att frågan om en begränsning av rätten till avdrag för

gäldränta med hänsyn till att räntan kunde anses utgöra levnadskostnad borde prövas i ett vidare sammanhang.

I prop. 1966:151, som grundades på villabeskattningsutredningens förslag, uttalade departementschefen, att ingen remissinstans velat anvisa någon annan väg att angripa problemet än via schablonens intäktsida, varför allmän enighet syntes råda om att lösningen inte borde sökas i en begränsning av avdragsrätten för skuldränta.

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 oktober 1969 tillkallade chefen för finansdepartementet i november samma år särskilda sakkunniga för översyn av beskattningen av bostadsföreningar och deras medlemmar m. m. (1970:Fi:68). De sakkunniga, vilka antagit benämningen bostadsbeskattningsutredningen beräknas enligt uppgift i årets riksdagsberättelse slutföra sitt arbete under år 1971.

Frågans tidigare behandling

Bevillningsutskottet prövade åren 1969 och 1970 motionsyrkanden om en begränsning av rätten till avdrag för skuldränta. I sitt av riksdagen godkända betänkande 1969:23 anförde utskottet att det knappast kunde bestridas att ränta på en skuld, som en skattskyldig ådrog sig för bestridande av utgifter i viss förvärvskälla, i regel direkt eller indirekt var en kostnad för förvärvande av intäkter i denna förvärvskälla. Inte heller kunde det — menade utskottet — anses strida mot svenska beskattningsprinciper att en skattskyldig i förvärvskällan kapital fick dra av de skuldräntor som inte hänförde sig till annan förvärvskälla, då varje ränteintäkt — oberoende av grunden för dess uppkomst — som inte var hänförlig till någon annan av den skattskyldiges förvärvskällor beskattades som intäkt av kapital. Med den konstruktion intäktsbegreppet hade i denna förvärvskälla kunde det inte undvikas att också räntor som belöpte på levnadskostnader och andra icke avdragsgilla utgifter blev avdragsgilla.

Fortsättningsvis framhöll bevillningsutskottet bl. a. följande:

”Av två skattskyldiga med lika stora inkomster har otvivelaktigt den med räntekostnader en lägre skattekraft än den utan sådana kostnader. Inte heller torde det vara möjligt att — som motionärerna antyder — slopa rätten till ränteavdrag enligt 39 § kommunalskattelagen. Det skulle nämligen innebära ett gynnande av alla dem som har möjlighet att uppta lån i andra förvärvskällor än kapital eller att betala sina utgifter kontant. Att angripa räntekostnadsavdraget i exempelvis förvärvskällorna rörelse eller jordbruksfastighet torde komma att leda till samma otillfredsställande resultat från rättvisesynpunkt och därtill vara förenat med närmast oöverstigliga tekniska och administrativa svårigheter. Härtill kommer att en regel som begränsar rätten till skuldränteavdrag torde behöva kompletteras med bestämmelser, som eliminerar eller åtminstone försvårar möjligheterna att överföra ränteavdraget till annan förvärvskälla. Såvitt utskottet kan bedöma torde det vara ytterst svårt att konstruera sådana bestämmelser, som är någorlunda lättillämpade och dessutom tillförlitliga från kontrollsynpunkt.

Vad särskilt angår förvärvskällan annan fastighet vill utskottet erinra om att den schablon för beräkning av intäkt av en- och tvåfamiljsfastig-

heter som tillämpas fr. o. m. 1968 års taxering. i vart fall när det gäller fastigheter med höga taxeringsvärden, upphäver eller motverkar den skatteeffekt som ett skuldränteavdrag med hänsyn till skatteprogressionen får i högre inkomstskikt.”

Utskottet

Skuldränta är enligt svenska beskattningsregler att anse som en avdragsgill kostnad vare sig det lånade kapitalet är nedlagt i viss förvärvskälla eller inte. Har kapitalet investerats i viss förvärvskälla är räntan avdragsgill i denna förvärvskälla enligt bestämmelser i 22, 25, 29, 33 och 36 §§ kommunalskattelagen. Enligt 39 § samma lag får från intäkt av kapital dras av sådan ränta som inte skall dras av i annan förvärvskälla.

I de förevarande motionerna yrkas begränsningar i rätten till avdrag för skuldränta. Denna begränsning bör enligt motionärerna i motionen 1971:314 åstadkommas så, att avdrag endast medges för ränta på skuldbelopp understigande 100 000 kr., medan motionärerna i motionen 1971:581 anser att ränteavdraget bör göras direkt på den slutliga skatten med en viss fast del av räntekostnaderna.

En grundläggande princip i svensk beskattningsrätt är att vid beräkning av skattepliktig inkomst avdrag medges för samtliga kostnader för intäkternas förvärvande och bibehållande men att avdrag inte medges för levnadskostnader och inte heller för kapitalavbetalning på lån. Räntan på ett lån är däremot avdragsgill oavsett för vilket ändamål lånet tas.

Enligt skatteutskottets mening kan man knappast rikta några berättigade invändningar mot att ränta alltid behandlas som en avdragsgill omkostnad. Med nuvarande intäktsbegrepp i förvärvskällan kapital beskattas nämligen som intäkt av kapital varje ränteintäkt – oavsett grunden för dess uppkomst – som inte är hänförlig till någon annan av den skattskyldiges förvärvskällor. Det förefaller då utskottet naturligt att man i förvärvskällan kapital också får dra av de räntekostnader som inte hänför sig till någon annan förvärvskälla.

Progressionen vid beskattningen leder naturligt nog till att ett ränteavdrag ger mera i kronor räknat till en hög- än en låginkomsttagare. Detsamma gäller f. ö. alla omkostnadsavdrag enligt kommunalskattelagen. Den skattereduktion som tillkom i samband med 1970 års skattereform kan enligt utskottets mening inte jämföras med ett omkostnadsavdrag. Dess syfte är uteslutande att modifiera effekten av den individuella beskattningen för bl. a. sådan skattskyldig vars make inte kan utnyttja grundavdraget. Skattereduktionen ingår inte som ett led i taxeringen, dvs. det förfarande där man beräknar en skattskyldigs till statlig och kommunal inkomstskatt beskattningsbara inkomst. Skattereduktionen sker i stället på uppbördsstadiet och den administreras av lokal skattemyndighet.

Om man i enlighet med yrkandet i motionen 1971:581 beskattar ränteinkomster enligt en progressiv skala men ger avdrag enligt en

proportionell metod förtar man ränteavdraget dess egenskap av omkostnadsavdrag och detta strider enligt utskottets mening mot principen om att skatt skall utgöras efter förmåga.

Rätten till avdrag för ränta på skuld måste anses så central i det svenska beskattningssystemet att en begränsning av denna rätt knappast torde kunna komma till stånd utan en grundlig omprövning av beskattningsreglerna över huvud taget. Med hänsyn härtill och då ett förverkligande av motionärernas förslag kan väntas få betydande negativa effekter även för andra än höginkomsttagare avstyrker skatteutskottet bifall till motionerna.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att riksdagen avslår

1. motionen 1971:314
2. motionen 1971:581.

Stockholm den 13 oktober 1971

På skatteutskottets vägnar

ERIK BRANDT

Närvarande: herrar Brandt (s), Magnusson i Borås (m), Kristenson (s), Wärnberg (s), Larsson i Umeå (fp), Carlstein (s), Nilsson i Trobro (m), Wikner (s), Sundkvist (c), Stadling (s), Westberg i Hofors (s), Olof Johansson i Stockholm (c), Hörberg (fp), Björk i Gävle (c) och fru Normark (s).

